Pr. Zgodovinsko društvo 4
Maribor
Koroška c. 10

Posamez

Naročnina l
40 din., četr ... **7 din.**
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

64. številka. **MARIBOR, dne 27. julija 1925.** **Letnik I.**

Davki Slovenije.

V svojem odvojenem mišljenju glede zadnjih dvanajstin je ugotovil Jugoslovanski klub, da plačuje Slovenija ogromne davke preko predpisov, ki so itak silno visoki.

Ta ugotovitev glasi doslovno:

V letu 1924-25 je plačala Slovenija na **neposrednih davkih 114.2 milijona dinarjev**, akoravno je bilo po proračunu predpisano le **74 milijonov dinarjev;** plačala je torej za **40.2 mil. dinarjev več kot se zahteva po proračunu,** medtem je štirikrat večja Srbija s Črnogoro plačala le 197.6 mil. dinarjev, niti **dvakrat toliko kot Slovenija, a samo 8 mil. dinarjev več kot določa proračun.** Plačilo Slovenije je za 55 odstot. prekoračilo proračunano vsoto, dočim v primeri s Slovenijo nedovoljno plačilo Srbije presega proračun le za 5 odstot.

Takozvane začasne 500 odstot. in 30 odstot. doklade na zemljiški davek, odnosno ostale neposredne davke, je plačala Slovenija meseca marca 1925 4 milijone dinarjev, Srbija pa le 4.6 mil. dinarjev, za mesece januar, februar, marc 1925 je plačala Slovenija 12.4, Srbija pa le 9.2 mil. dinarjev.

Po proračunu za leto 1924-25 odpade na Slovenijo dohodnine z vsemi dokladami vred 33 mil. dinarjev, predpisalo se je pa na podlagi izkaza delegacije ministrstva financ v Ljubljani 62.3 milijone dinarjev **ali za 90 odsot. več kot določa proračun.**

Hišna najmarina, neznosno breme za hišne posestnike, znaša v Srbiji 9.88, v drugih pokrajinah 26, v Sloveniji **za 41.60 odstot. čiste najemnine.**

Proti strašnim davkom, ki najmanj za polovico presegajo strašne davčne predpise, je po celi Sloveniji mnogo protestov in izjava ali odvojeno mišljenje Jugoslovanskega kluba pravi o teh protestih sledeče:

Nejednaka, pretirana in za vse sloje v Sloveniji neznosna davčna bremena so privedla gospodarske kroge do tega, da prirejajo protestne shode proti pretiranemu obdavčevanju. Taki shodi so se vršili v Žalcu (26. aprila), v Slov. Gradcu (7. jun.), v Ljubljani (21. junija) in v Celju (23. junija). Teh protestnih shodov so se udeležili zastopniki vseh strank in so bile soglasno sprejete zahteve:

1. glede dohodnine: povišanje eksistenčnega minima na 20.000 D, sprememba lestvice za odmero dohodnine iz kronske v dinarsko veljavo, kot podlaga za odmero dohodnine naj služi triletni prerez dohodkov, izdajanje plačilnih nalogov, ukinjenje plačila invalid. davka in komorskega davka od dohodnine.
2. Glede hišne najmarine: ta davek se naj izenači s hišno najemninskim davkom v Srbiji, naj se ukine 30 odstotna doklada, ukine pobiranje te 30 odstot. doklade od deželnih doklad.
3. Ukinjenje 2 odstot. davka za ročne delavce.
4. Revizija zakona o taksah.
5. Predpis davka v prvi polovici davčnega leta, in ne šele potem, ko je dohodek že porabljen.
6. Milejše postopanje pri izterjevanju davkov.
7. Izenačenje davkov v celi državi.

Ti protestni shodi so glasen opomin vladi, da naj preneha s pogubno davčno politiko, so klic obupanih in plačila nezmožnih davkoplačevalcev v Sloveniji. Karakteristična je zadnja točka resolucije protestnega shoda v Ljubljani, ki se glasi:

Pozivljamo vse poslance iz Slovenije, da odločno nastopijo v narodni skupščini in pri g. finačnem ministru, da se zgoraj navedena davčna bremena v Sloveniji že v dvanajstinah, ki so v razpravi za tekoče leto, odpravijo, oziroma ublaže. Če vlada noče uvideti našega položaja in zmanjšati naš bremena, zahtevamo, da noben poslanec iz Slovenije ne glasuje in ne podpiše dvanajstin, ki so sedaj v razpravi in podvzamejo vse korake v dosego naših zahtev. Apeliramo na narodno skupščino v celoti, da uvidi davčno obremenitev Slovenije, ki ji grozi gospodarska propast.

— — —

Oba parlamentarna predstavnika slovenskega dela samostojno-demokratske stranke se nista brigala za te zahteve slovenskih davkoplačevalcev. Tedanji minister dr. Žerjav, član vlade, ki je Slovenijo obremenila s tolikimi davki, je licemerno pozdravil protestni shod slovenskih davkoplačevalcev, naročil je tako »pozdravljanje« tudi nekaterim svojim zaupnikom, poslanec dr. Pivko se pa za celo stvar sploh ni brigal in ob vsakem glasovanju za nove obremenitve Slovenije je samo za to skrbel, da se še posebno izkaže kot zelo vnet glasovalni član vlade. Ni mu bilo dovolj mirno glasovanje za vsak vladin predlog, dovolil si je še različne izjave, da je vse to prav, — naj Slovenci le plačujejo za svoje osvobojenje. Ko ga ne peče sokrivda vseh pretiranih davčnih predpisov, se seveda tudi za to ne briga, da nosi slovensko ljudstvo še preko teh ogromna bremena.

Na ljubljanski protestni shod je reagiral šef finančne delegacije v Ljubljani. Na seji finančne prizivne komisije je izjavil, da navedbe nekega govornika o pribitku na hišne najemnine niso bile točne, da so posnete po »Slovencu«, ki je napačno poročal. Na ugotovitve poslanca Smodeja na istem shodu, da plačuje letno Slovenija na desetine in desetine milijonov več, kakor je po državnem proračunu določeno, se pa finančni delegat ni oziral. O tej stvari, ki ljudi najbolj razburja, sploh ni govoril, rajši je razpravljal o manj važnih stvareh.

Zelo značilno je njegovo povdarjanje, da je odgovoren samo finančnemu ministru. To se pravi: kaj proračun, kaj skupščina, finančni minister hoče več denarja kot je previdено po proračunu — in posamezni delegati morajo tekmovati, kdo bo največ izprešal iz svojega področja. Če naloži proračun Sloveniji 100 milijonov davkov, jih finančna delegacija iztirja 200 milijonov, da bo vsled svoje gorečnosti dobro zapisana pri finančnem ministru.

Ko pod strašnim bremenom ljudstvo obupano protestira ter vprašuje, odkod tako visoki davki, se pa finančni minister izgovarja na delegacije, delegati na cenilne komisije, te zopet na uradnike, skratka, eden na drugega in nihče noče biti kriv. Kjer je greh, je tudi krivec. Popolnega obubožanja Slovenije so krivi oni, ki so upeljali, da za Slovenijo ne veljajo več proračunski predpisi, ampak da se izterjuje vedno več davkov. Proti tem krivcem je treba najodločnejše nastopiti in nobena direktna odgovornost in nobeno ministrsko navodilo jih ne sme prikrivati.

Razprava o vladni deklaraciji.

Razprava o vladni deklaraciji je bila temeljita kritika Radičevega političnega »zrakoplova«, a razven Pribičeviča se nobeden od govornikov ni izjavil proti sporazumu v načelu. Kot prvi je nastopil črnogorski poslanec Drljević, ki je sporazum pozdravljal, a pri tem povdarjal, da se ne da napraviti na podlagi vidovdanske ustave in centralizma.

Centralizem ni za Jugoslavijo, ni za Srbe, ampak samo za beograjsko čaršijo in njene interese.

Govornik Jugoslovanskega kluba poslanec Sušnik je orisal velesrbska stremljenja enega dela radikalov na eni, na drugi strani pa radičevsko demagogijo in neiskrenost ter končno takole označil

slovensko stališče:

Za nas Slovence vprašanje državnega edinstva ni nikdar obstojalo in ne obstoja. To je naša država, mi smo jo ustvarili. Sprejeli smo jo vsi, ker je zajamčena in zavarovana z mirovnimi pogodbami. Ta država je zgodovinsko in politično dejstvo, o katerem se ne more več razgovarjati. Slovenci pa se čutijo kot narod, ki ima svojo zgodovino in kulturo, in kot taki, kot narod hočemo živeti v tej državi, hočemo živeti svoje lastno, kulturno in gospodarsko življenje. Naš program je vedno isti in od njega ne bomo odstopili. Slovenski narod nikdar ne bo odvrgel jezika in vere. SLS se nikdar ne bo odrekla programu, ki obstoja v tem, da se revidira ustava, zahteva samoupravo v Sloveniji in na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju. **To je ključ do sporazuma vseh treh narodov.**

Ljuba Davidovič:

Nedostatek vladine deklaracije je v tem, da zelo malo, ali pa skoro nič ne govori o najvažnejši točki svojega dela: o sporazumu. Boljše in koristnejše bi bilo, da nam je ta sporazum prečitan tu v narodni skupščini.

Zakaj skrivati take stvari. Skrivanje povzroča samo ugibanje, ki ne more najmanj koristiti sporazumu. Vi in vaši prijatelji ste prepričani, da boste mogli to stvar olepšati in vso stvar pokazati v boljši luči. Toda mi neobveščeni bomo šli do skrajnosti in rekli bomo, da je sporazum slab. Prav radi tega je koristno za sporazum in za bodoče delo, da se ta sporazum objavi. — Mogli bi nam dati vsaj njegove metode. Iz neprijateljev te države ste vi, kakor sami trdite, napravili prijatelje. Objavite sporazum, ker je to v njegovem interesu in v interesu države. Ako je sporazum dober, ako je iskreno izdelan in ako ga bodo tudi lojano izvajali, potem bo prinesel državi veliko koristi. Toda sodeč po tem, kar mi je znano, moram izjaviti, da je sporazum nepopolen. To je sporazum med Srbi in Hrvati, moral bi pa biti sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. — Nadalje tudi ne vemo, ali je sporazum kakšna posebna pogodba, o razdelitvi ministrskih mest, ali pa obstoja sporazum v tem, da se skupno uredijo razmere v državi. V prvem slučaju bi bil izključno strankarski sporazum, drugo pa bi bil sporazum, kakor smo ga pričakovali. Zahtevamo od vlade, da zavladajo v državi zakoni (zacare), da se bodo enako izvajali napram vsem in vsakemu. Ako je sporazum dovršena stvar in nam bo dal samo del vsega obečanega, bomo kot pošteni ljudje rekli: Sporazum je prinesel koristi.

V državi je bilo od ujedinjenja do danes v celem 14 vlad. To pomeni, da pride vsakega pol leta nova vlada. V pol leta je mogoče napraviti pameten program, ali kamoli ga izvršiti. Ako so se tako često menjavale vlade, nismo krivi mi. Vlade so se menjale, kakor se danes menjajo občinske uprave. Želimo, da sporazum preživi one, ki ga danes izvajajo. Prepričan sem, da se bo to izvršilo, ker bodo med narodom vedno živeli ljudje, iskreni in lojalni prijatelji sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Med radikali

so se poleg tovarišev, ki so predstvaljali RR. sporazum kot sredstvo centralistične politike, in poleg radičevcev, ki so svoj preokret demagogično označevali z »narodno politiko«, oglasili tudi posamezniki z iskreno željo po novi politiki. Minister **Miša Trifunovič** je silno razburil Pribičeviča, ko je rekel, da nastaja boljša politična atmosfera, kateri je pa SDS silno nasprotna. Na Pribičevičev medklic: »Kaj pa hrvatsko vprašanje?« — je Trifunovič moško odvrnil: »Obstoja in bo še dolgo obstojalo, rešitev se je pa začela z zbližanjem.« — Potem posega v zgodovino radikalne stranke ter ugotavlja, **da so jo samostojni demokrati zapeljali v šovinizem.** — »Obznano ste pa le podpisali!« vpade Pribičevič. — »Da, priznam, da naša stranka ni bila vedno konsekventna, a obznano bi samo vi hoteli na večno!« — »Zakaj ste pa vrgli pokojnega Protiča?« vpraša Pribičevič. — »Vrgel ga je čas in vaša mahinacija, kar globoko obžaljujem«, odvrne Trifunovič.

Ljuba Jovanovič

je med drugim dejal:

Še ena težkoča je, da niso Slovenci v tej vladi zastopani. SLS se trajno bori za politično kombinacijo. Obvarovala je svoj program in ga varuje. Ravno radi tega pa je postavljena v položaj, da je v današnjem trenutku izključena radi razmer samih, da Slovenci v vladi niso zastopani. To ravno radi tega, ker SLS ne mara zapustiti svojega slovenskega programa. Gospodje od SLS tega seveda ne obžalujejo. Imajo prav. Jaz jim popolnoma verujem, ugotavljam pa dejstvo, da pri nas ni slaba volja, da ne bi pozneje Slovencev povabili. S tem pa ne maram reči, da ne bi bilo dobro, da se ta praznina pri prvi priliki spopolni in da dobi slovenski del naše domovine v tej vladi zastopnike. Bilo bi idealno, če bi bil zadovoljen ves narod, a ne samo en del.

Jovanovič nadalje govori, da bi bilo zelo želeti, da stopi SLS v pogajanja z radikali. V nadaljnem govoru zagovarja sedanji položaj in obžaluje ponovno, da ni sporazum sklenjen na način, ki bi zadovoljeval vse, in na način, ki bi bil boljši. Apeliral je na skupščino, da počaka, da se vidi nova vlada na delu.

— — —

Po govoru zastopnika zemljoradnikov Joce Jovanoviča, ki je sporazum v načelu pozdravljal, grajal pa kupčijo RR. in deklaracijo njene vlade, je prišlo do

glasovanja

in je vladna večina izglasovala zaupnico vladi proti sledečemu predlogu Jugoslovanskega kluba:

Ker je vlada, ki se nam je predstavila z deklaracijo, to deklaracijo sestavila na nemoralen način, da se je pod izmišljenimi fakti zaprlo celo vodstvo HSS in izsilila kapitulacija celega narodnega programa HSS, ker dalje nova vlada po iz ječe osvobojenem voditelju Stjepanu Radiču brez ugovora razglaša, da hoče v par letih Hrvate in katoličane odtrgati od Rima in spojiti s srbsko pravoslavno cerkvijo, ker vladna deklaracija in izdajstvo HSS utrjuje centralistično ustavo, ki jamči Srbom vso hegemonijo, Slovencem in Hrvatom pa onemogočuje kulturni, politični in gospodarski razvoj, ker se je na ta način po krivdi hrvatske stranke notranja ureditev države zopet odložila, ker v deklaraciji ni niti govora o tem, kako se bo neznosno socialno stanje vseh stanov izboljšalo, kar nova vlada niti po sestavi — v njej ni niti enega Slovenca — ne daje nobenih jamstev, da se bo ozirala na upravičene zahteve slovenskega naroda, zato predlagam: Vladi se izreka popolno nezaupanje.

Izjave o Radičevi politiki.

Ravno tedaj, ko je Radič prispodobil svojo politiko z »zrakoplovom, ki se pri nobenem preokretu ne razbije«, so vstali v njegovem klubu štirje poslanci, zahtevajoč od vodstva pravo pojasnilo dogovora z radikali. Na to upravičeno zahtevo je odgovoril neki Radičev sorodnik s predlogom, naj se te poslance — izključi.

To se je tudi zgodilo. Za nadomestek je pa vstopil poslanec Pucelj v Radičev klub.

Izključeni poslanci dajejo značilne izjave o Radičevi politiki.

Poslanec Uroič:

»Polnih šest let sem se boril v republikanski stranki, vedno na enem in istem programu, za finančno in gospodarsko samostojnost Hrvatske. Vedno sem naglašal združitev Dalmacije s Hrvatsko. S to idejo smo zbrali vse v HRSS, da si hrvatski narod izvojuje v tej državi položaj, ki je njega dostojen. Po govoru Šuperine dne 26. marca pa so bili radikali prepričani, da je mogoča kapitulacija HRSS, in izjavili, da so za takozvani sporazum. Nisem mogel verjeti, da se po tistem terorju in obznani lahko pride do sporazuma. Žal mi je, da se v tej svoji sumnji in verovanju nisem prevaril. Kar je sklenil Radič, ni sporazum srbskega in hrvatskega naroda, temveč sramotna kapitulacija pred radikalno stranko. Narodni poslanci kot Hrvatje nismo mogli tega storiti. Nismo mogli zbrisati hrvatskega naroda s površja zemlje. Da pa je hotel Stjepan Radič to storiti, se jasno vidi iz vladne deklaracije, kjer se omenjata dva dela enega naroda. Srbi so v večini, čez leto dni pa se bo lahko reklo, da sta to dva dela srbskega naroda.

Pozvan sem bil s svojimi tovariši, da se izjavim, ali se strinjam z novo strankino politiko. Izjavil sem, da ne soglašam z ozirom na program, v katerem se jasno pravi, da vsa tista vprašanja, ki se tičejo življenjskih potreb hrvatskega naroda, morajo priti na glasovanje pred narod, v tem slučaju, pred referendum organizacij. Z ozirom na to točko našega programa sem predlagal, da se vprašanje nove politike postavi pred organizacijo. Pozval sem svoje tovariše, posebno Stjepana Radiča, da ko sploh še malo drži na program, naj to, kar on imenuje sporazum, jaz pa kapitulacijo, predloži celokupnemu hrvatskemu narodu, ker se to ne tiče samo narodnih potreb, temveč samega njegovega obstanka.

Moj predlog je Radič odbil, naglašujoč, da narodni poslanci ne odgovarjajo volilcem, ampak njemu, češ, da jih je on kandidiral, zato da misli, da smo samo njemu, Radiču, dolžni polagati račune o svojem delu in eventualno, ako zahteva, tudi njemu položiti mandat!

Tedaj sem izjavil, da je mene volilo ljudstvo, da sem edino ljudstvu odgovoren in da je edino ljudstvo upravičeno, odvzeti mandat. Tedaj se je Radič razjezil. Pozval nas je, da v osmih dneh pismeno odložimo v njegove roke mandate. Ostavke, ki bi jih poslali narodni skupščini, bi mogli njemu predložiti, da jih pregleda. Po teh besedah nas je Radič pozval, da zapustimo klub. O svojem delu bomo zvesto in mirno ter lahkega srca polagali račune za svoje delo samemu hrvatskemu narodu. Radič in njegova familija pa bodo nosili posledice pred ljudmi in pred zgodvino za izdajstvo narodnih interesov. Ljudstvo je zavedno. Ljudstva ga bo obsodilo. Ljudstvo je z nami!«

Poslanec dr. Stjepan Buč:

»Jaz sem spadal med tiste ljudi, o katerih se je govorilo, da so Radiču najbolj vdani. Podpiral sem njegovo politiko do tedaj, dokler ni prišla v nasprotje z življenjskimi interesi hrvatskega ljudstva, pa tudi z mojim dostojanstvom kot človeka. Pred volitvami sem dejal, da ne rabimo proglasa. Naš program je naš volivni proglas. Ljudstvo je dalo zaupanje temu programu, ne pa gospodu Radiču, niti meni osebno.

Sedaj pa, ko je bil Radič izpuščen iz zapora, sedaj razlaga, da se mora program zapustiti in zagotavlja, da ne dela iz taktičnih, marveč iz načelno političnih razlogov, to je, da začenjamo delo po čisto drugem, novem programu. Čim je prišel Radič do tega, mu nisem mogel več slediti, kajti njegova nova politika pomenja popolno kapitulacijo. Ona je slabša od one 1. decembra. Zapustiti pravico narodne skupščine, jo vreči v klešče balkanske reakcije, to je v temeljnem nasprotju z našim programom. Kot rezultat vsega tega je prišla nova vlada. Štirje naši ministri v vladi, ki je napravila to deklaracijo, so popolni sluge radikalne stranke in so odvisni od njene milosti, tako da ljudstvo ne bo imelo nobene koristi. To se je zgodilo po neumnosti, ker se niti eno socialno vprašanje ne more rešiti prej, dokler se ne rešijo kapitalna politična vprašanja, ki stoje s tem v najtesnejši politični zvezi.

Mi bomo stopili pred hrvatski narod, naj sodi. On, ponosen na se in na svojo preteklost, bo krivico obsodil. Prepričan sem, da bo cela delegacija obsodila delo današnjega vodstva HSS, kakor tudi celokupno hrvatsko ljudstvo. Moja vest je čista in mislim, da ne bo treba mnogo tolmačiti ljudstvu, ki je začelo skrbeti za svojo usodo.«

Poslanec Ivan Trojanovič:

»Ne soglašam z vladno deklaracijo niti z dosedanjim delom vodstva seljaškega kluba, temveč vse to smatram za sramotno kapitulacijo. Od ljudstva sem prejel mnogo pisem, v katerih moji volilci in organizacije mojega volilnega okrožja najkategoričnejše obsojajo sedanjo politiko HSS. Radi tega sem sklical sestanek volilcev, na katerem bom poročal o političnem položaju in o nastopu vodstva.

Sam bom deloval po navodilih svojih volilcev. — Prepričan sem, da mi bodo dali popolno zaupanje. Kajti nikdo ne more soglašati s sedanjo Radičevo politiko.

— — —

HSS desidenti ostanejo samo začasno skupaj z zajedničarji, potem si pa ustanovijo lasten poslanski klub ker mislijo, da bo še par tovarišev priletelo iz Radičevega »političnega zrakoplova«.

?Ali sem že obnovil naročnino?

Politične vesti.

Jeremijade in jeza sam. demokratov. Samostojni demokratje si še niso opomogli od brce, katero jim je dal Pašič, ko jih je pognal iz vlade. Sicer trosijo glasila sam. demokratov v javnost poročila o triumfu Pribičevičeve politike, a vse te slavospeve nadkriljuje ter prevpije policajdemokratski vik prekanjenih in ogoljufanih političnih veličin. Zagrebška Pribičevičeva »Riječ« žalostno jadikuje radi nemorale ter izdajstva radikalov, ker ni zahteval nobeden državni ne narodni interes, da so se izločili od provedbe vidovdanske ustave oni (policajdemokratje!), ki so se čutili za ta posel predvsem in v prvi vrsti poklicani. »Riječ« je že danes prepričana, da bi bili radičevci pristali tudi na skupno vladno delovanje s samostojnimi demokrati, ako bi se bili radikali količkaj potegnili za nje. Veliko bolj užaljeno lice kot zagrebška »Riječ«, kaže javnosti Pribičevičevo beograjsko glasilo »Reč«, ki piše, da so radikali pljunili na dano besedo. Vlada RR, je največji politični škandal, pakt oblasti z zločinci itd. Ako je res vse tako, nastane vprašanje: zakaj neki se stamostojni demokratje jezijo in pritožujejo, ker niso bili sprejeti v družbo zločincev? Ako so samostojni demokratje prepričani o zločinstvu radičevcev, potem bi morali z nevoljo odbiti ne samo ponudbo, ampak celo misel, da bi vstopili skupno z radičevci v vlado. Vse jeremijade in ves bes policajdemokratov na RR. vladno kombinacijo ni nič druzega, kakor onemogla jeza, ker so ravno oni kot v zahvalo za tako dolgi vladni patent izločeni za nepregledno dolgo dobo iz vladnih kombinacij.

O čem sanjajo radičevci. Radičev skupščinski klub so že ostavili sami najbolj ugledni ter zmožni poslanci. Kot edino nadomestilo za zajedničarje in izstopivše radičevce je dobila HSS g. Puclja. Radičeva naročita stran zagrebški »Jutarnji list« javlja, da je Pucelj pred vstopom v Radičev klub izrazil željo, naj ga sprejmejo radičevci v svojo sredino. Radičevi so na to sprejeli Puclja z aklamacijo. Po sprejemu se je Pucelj zahvalil za sprejem in povdaril važnost trenutka, ko se združujejo slovenski in hrvatski seljaki v borbi zoper klerikalizem. Puclju je torej glavni cilj pri vstopu med radičevce ne pridobitev kakih drobtin in vladne mize za slovenskega kmeta, ampak njemu je glavno, kakor Žerjavu, borba zoper klerikalizem. Ker je pa Puclj preslab, da bi se sam lotil klerikalizma, si je podal za ta boj roko z Radičem. Nadalje javlja »Jutarnji list« pobožno željo, da tudi zemljoradniki hrepenijo po združitvi s HSS. Ako se še to uresniči, potem se bo ustvarila ona seljačka stranka, ki bi se razširila po celi državi. Ako sanjajo radičevci po pridobitvi politične ničle kot je Pucelj v Sloveniji, ali kakor so zemljoradniki v Srbiji, da bodo raztegnili po sramotni zatajitvi republikanskega programa svoje seljačke politične peruti po celi državi, se pač presneto motijo! Radičev seljaški pokret za celo državo so sicer lepe — a prazne sanje!

Po svetu.

Slabi izgledi bolgarske opozicije. Do nedavnega časa je bila v bolgarskem parlamentu močna skupina poslancev, ki so stali v ostri opoziciji napram Cankovi vladi. Opozicijo so sestavljali nekdanji pristaši Radoslavova, nadalje odlični politiki iz drugih meščanskih strank, osobito iz vrst radikalov. Opozicija je zahtevala od vlade, da preneha s pobijanjem prebivalstva in bolj humano postopa z zemljoradniki. To zahtevo opozicije je zagovarjal tudi del častnikov, včlanjenih v častniški ligi, kjer je nastajal vedno večji odpor proti Cankovu. Vlada je začutila nevarnost, ki ji preti od te takozvane »legalne« opozicije ter uporabila vsa sredstva, da jo ustraši. To se ji je deloma že posrečilo, kajti vzgled pobitih zemljoradniških voditeljev je na najhujše nasprotnike Cankova tako deloval, da se prenehali z opozicijo.

Varnostne razmere v Rumuniji. Zadnjič smo orisali, kako vlada v Rumuniji »močna roka« pod vodstvom ministrskega predsednika Bratiana. Kljub temu, da je v Rumuniji žandar in policaj bog, so vendar varnostne razmere zelo žalostne. Neštevilne roparske tolpe ogrožajo cele pokrajine, kakor pred leti makedonski kačaki. Najnevarnejši sta tolpi roparjev Tomescu in Muteonu. Tomescova banda je nekega dne vdrla v neko kopališče, oropala vse goste, jih zaprla v njihove sobe in nato so se razbojniki gostili v hotelu celo noč. V Bukovini je ista tolpa oropala palačo nadškofa, katerega so skupno s služabniki vred zvezali in jim zamašili usta. Razbojniki so oboroženi s strojnimi puškami in ročnimi granatami. Te dni sta se obe tolpi pojavili v okolici Sinaja, kjer se nahaja kraljeva rodbina na letovišču. Takoj so bili odposlani v Sinaj močni oddelki vojaštva, da zastražijo kraljevi dvorec pred napadom. Med vojaki in roparji se je vršila prava bitka, v kateri so bili roparji prisiljeni, da so se umaknili. Bujno cvetoče roparstvo je dokaz, da naša zaveznica pod sedanjo absolutistično vlado čimdalje bolj propada.

Štrajki v Angliji. Angliji dela čimdalje hujše skrbi silna socialna kriza. Veliko število — okrog 2 milijona — delavcev je brez zaslužka, ostali so pa primerno sedanjim razmeram zelo slabo plačani. Brezposelnost bo zato težko omejiti, ker skuša večina angleških industrijskih družb prenesti svoje obrate v kolonije, kjer jim je na razpolago cena delavska sila in imajo ugodna tržišča za svoje produkte. V Angliji pa odpuščajo tovarne ena za drugo delavstvo. Ona podjetja, ki še delajo, skušajo delavske plače znižati na kar najnižjo stopinjo. Vsled prenizkih plač groze s štrajkom rudarji. Njihov štrajk bi pomenil za Anglijo katastrofo. Tekstilni delavci so te dni stopili v štrajk ter jih okrog 150 tisoč štrajka. Z vedno večjo skrbjo gleda vlada na nevarno vrenje ter išče sredstvo, da reši nižje sloje bede, v katero ga je spravila socialna kriza.

Kitajska konferenca. Združene države so sprožile načrt, da naj se na posebni konferenci urede pravice inozemcev na Kitajskem. Kitajska vlada je na rešitev tega perečega vprašanja že pristala in tudi Japonska se je izrazila, da se konference udeleži. Francija in Anglija še nista odgovorili na ameriško vprašanje, vendar bodeta sigurna soglašali z Japonsko.

Iz Slovenije.

Vse prijatelje in starešine katoliškega dijaštva prosimo, naj nikar ne pozabijo svoj obulus prispevati za dijaško zborovanje v Kamniku. Obenem sporočamo, da se bo pri tem ali onem oglasil blagajnik in prosimo prijaznega sprejema. Zaenkrat pa še sprejema darove v sklad za prehrano uredništvo »Naše Straže«. Z Bogom za narod.

Carinarnica v Cankovi. Radgonska »Oesterreichische Grenzwacht« št. 29 z dne 26. julija priobčuje tale zanimiv slučaj. Dne 20. t. m. se je pripeljala z vozom iz Radgone soproga znanega carinskega uradnika Weber na mejo proti Cankovi. Tam jo ustavi finančni stražnik ter hoče pogledati če ni na vozu skrito kakšno blago. Gospa ugovarja najprej in se brani in šele na energičen pritisk stražnika pusti pregledati voz. Četudi je večkrat zatrdila, da nima nič carini podvreženega blaga seboj, se je vendar našlo pod sedežem 10 kg sladkorja. Gospa je sicer okregala stražnika, ni pa mogla zabraniti, da se sladkor in ona vsled prepovedanega »šmuglanja« ne predata carinarnici v Cankovi. Tu je seveda bil njen soprog, ki je zagrmel nad stražnikom, kako si upa kontrolirati soprogo kraljevega srbskega carinskega uradnika na meji. Da gospod Weber pri drugih obmejnih prebivalcih nima toliko ozira, kakor pri sebi in svoji soprogi, dokazuje, da je pred kratkim za 1 kg sladkorja zahteval 80—100 D kazni ali 3 dni zapora. Neki ubogi ženi poljskega delavca je zabičeval, za 3 in pol kg čez mejo vtihotapljenega sladkorja z 1600 D kazni ali 18 dni zapora, četudi ima žena 5 lačnih otrok. Mož, ki mora imeti jako močno razvit čut pravičnosti, na noben način ne spada več na svoje mesto. Obmejno prebivalstvo ne more razumeti, da veljajo postave samo zanj, ne pa uradnika in njegovo soprogo. To smo povzeli po Oesterr. Grenzwacht«. K temu še dodamo svoje začudenje: Kako more gospod carinik, kakor se govori, določiti najprej jako visoko carinsko takso (nekazensko), potem pa pri pogajanju s stranko popustiti za polovico ali še več? — Želimo, da merodajna oblast odgovori!

Da ne bo zmote. Iz Središča ob Dravi smo prejeli: V »Naši Straži« od 18. t. m. smo poročali o medsebojnem dejanskem spopadu tukajšnjih orjunašev in sokolašev. Resnica pa seveda bode v oči znanega nadebudnega sokolaša ter skuša v eni izmed zadnjih številk »Jutra« naše trditve ovreči. Ugotavljamo ponovno, da so med napadalci bili mlečezobi orjunaši, ki so se v krojih udeležili orjunskega dirindaja v Beogradu, med napadenci pa aktivni člani tukajšnjega sokolskega pevskega zbora, torej Sokoli! Imen zaenkrat ne objavimo, saj so znana celemu Središču. Očitek laži pade torej na dopisnika »Jutra« samega. Končno še moramo dopisniku »Jutra« na uho povedati, da je piscu teh vrst za navedeni »vzvišeni duhovski stan« dvanajsta ura že zdavnaj odbila. Da ne bo zmote! Zdravo!

Brzovlak ga je povozil. Iz Slov. Bistrice poročajo: Včeraj v nedeljo se je zgodila železniška nesreča, ki je terjala smrtno žrtev. Posestniški sin Gumzej iz Laporja (po domače Kladivnikov) se je hotel včeraj popoldne iti kopat v ribnik grofa Attemsa, ki je kmalu za bistriškim predorom. Šel je po železniškem tiru in ravno na ovinku iz tunela proti Poljčanam na takozvani Brežnici se je hotel 18 letni Gumzej izogniti nasproti prihajajočemu tovornemu vlaku in se podal na drugi tir. Ravno v trenutku umika iz enega tira na drugega, je prihrumel od zadaj brzovlak, ki je neprevidno žrtev z vso silo podrl na tračnice in jo nato popolnoma raztrgal, razmesaril in zdrobil.

Velikansko neurje je obiskalo dne 25. julija Savinjsko dolino. Hmeljski nasadi so po večini uničeni. Tudi železniška proga med Paško vasjo in Šoštanjem je bila tako močno poškodovana, da se je moral promet začasno ustaviti. Danes vozijo vlaki zopet redno.

Tožba celjske občine proti vojaškemu erarju. Enako kot mariborski, dolguje vojaški erar tudi celjski občini velikanske svote na račun najemnine za vojašnice, ki so last občine. Občina je sedaj dvignila proti erarju tožbo ter zahteva povračilo 300.000 dinarjev na račun najemnine. Ker erar ne plača zahtevane svote, bode prodan na sodnijski dražbi premog, katerega je vojaška oblast kupila za vojašnice.

Otvoritev Krekove koče na Ratitovcu združena z veliko planinsko veselico se vrši v nedeljo, dne 9. avgusta ob 12. uri, tako, da pridejo turisti, ki odhajajo s turistovskim vlakom, ravno prav k otvoritvi. Iz postaje Škofja Loka bo ta dan od turistovskega vlaka vozil avtobus (za 25 oseb), ki pripelje izletnike v dobri uri do dolinskega izhodišča Češnjice, odtod je na vrh še tri in pol ure.

Izgubljen dežni plašč. Dne 24. t. m. je zgubil ubogi državni nastavljenec dežni plašč od Št. Vida do Grobelnega. Pošten najditelj naj blagovoli oddati plašč v restavraciji Vuga v Grobelnem proti primerni odškodnini.

Razpečevalcem in konzumentom drv za kurjavo. Direkcija drž. železnic Ljubljana razglaša: Ministrstvo saobračaja je odredilo, da se mora s prevozom drv za kurjavo

končati do pričetka izvozne sezone, t. j. približno začetkom meseca oktobra. V času izvozne sezone se nikomur ne smejo dostaviti vozovi za prevoz drv za kurjavo. Na to odredbo se opozarja vse zainteresirance s pripombo, da se bodo v navedeni dobi za kurjavo potrebni vozovi dostavljali prvenstveno in polnoštevilno.

Dnevne novice.

Vprašanje narodnega poslanca Franjo Žebota na gospoda ministra saobračaja v zadevi potovanja delavskega osobja z brzimi vlaki in izdajanja vizuma za potovanje v Avstrijo. Gospod minister! Glasom pravilnika o voznih olajšavah so se delavstvu odvzele legitimacije, katere je imelo pri bivši južni železnici z istimi ugodnostmi in v isti obliki, kakor drugo nastavljeno osobje. Mesto teh legitimacij je dobilo delavstvo lične listne izkaznice. Na protest se je delavstvu zagotovilo, da obdrže vsi prizadeti iste ugodnosti, kakor ostalo nastavljeno osobje. Na enkrat pa dobi avstrijski konzulat v Ljubljani okrožnico, glasom katere se ne smejo na podlagi listnih izkaznic izdajati vizumi za potovanje v Avstrijo po znižani ceni, kakor ima pravico nastavljeno osobje. Razen tega se je pa z okrožnico od 17. junija 1925, št. 68.264. VI, ki jo je vsled naročila ministrstva saobračaja izdala direkcija državnih železnic v Ljubljani, za imenovano osobje skrajno omejilo potovanje z brzimi vlaki. Ker je omenjeno osobje z omenjenimi ukrepi zelo prizadeto, dovoljujem si vas, gospod minister vprašati: 1. Ste li pripravljeni ukreniti, da bodo vsi avstrijski konzulati na podlagi ličnih legitimacij izdajali vizume za potovanje v Avstrijo pod istimi pogoji, kakor za ostalo nastavljeno osobje? 2. Hočete li razveljaviti okrožnico glede omejitve vožnje z brzimi vlaki? Prosim za pismen odgovor. Beograd, 20. julija 1925. Z izrazom spoštovanja: Franjo Žebot, narodni poslanec.

Radič na letovišču. Dne 24. t. m. se je odpeljal Stjepan Radič z brzovlakom iz Zagreba na Sušak. Iz Sušaka se je peljal Radič na avtomobilu do morja, kjer se je vkrcal na ladjo. Radič se je odpeljal na otok Krk. Iz Krka se bo prepeljal na otok Rab, kjer bo ostal tri tedne v krogu svoje družine.

Direktni vlaki iz Ljubljane v Split. Direkcija drž. železnic sporoča, da bo uveden na progi Ljubljana—Split direktni vlak. Vlak odhaja iz Ljubljane ob 13.20 uri in pride v Split ob 8.45. Odhod iz Splita ob 19.40, prihod v Ljubljano ob 14.40. Od Karlovca naprej je ta vlak brzovlak.

Izdajanje prestopnih kart v vlakih ustavljeno. Novi železniški vozni red je sestavljen tako, da si potniki na prestopnih postajah večinoma nimajo časa preskrbeti nov vozni listek za nadaljno vožnjo. Zaradi tega so taki potniki prestopali doslej na vlak s starim voznim listkom ter so šele v vlaku kupili od sprevodnika nov vozni listek. Ker pa se je pokazalo, da je ta manipulacija z voznimi listki zelo komplicirana in so se tudi dogajale zlorabe, je prometni minister odredil, da mora odslej vsaka železniška postaja imeti direktne vozne listke.

Pomanjkanje telefonskih zvez v naši državi. Posebno naši gospodarski krogi se zelo pritožujejo radi pomanjkanja telefonskih zvez v naši državi. V Beogradu leži n. pr. 2000, v Zagrebu pa 3000 prošenj za nakazilo telefona, a vse te prošnje so nerešene. Poštno ministrstvo izjavlja, da ne more izpopolnjevati telefonskih zvez radi tega ne, ker je ravno glede dobave telefonskega materijala, osobito še telefonskega kablja navezano na reparacijsko dobavo iz Nemčije, ki še pa letos niso dospele.

Dostava železniških vozov za prevoz drv za kurjavo. Prometno ministrstvo je uredilo, da se mora prevoz drv za kurjavo v sedanji sezoni pospešiti in končati do pričetka izvozne sezije, to je približno začetkom meseca oktobra. V času izvozne sezone ne bodo nikomur dostavljeni železniški vozovi za prevoz drv za kurjavo. Ta odredba velja za civilne, državne in železniške pošiljke. Interesenti se upozarjajo, da do pričetka izvozne sezije pospešijo nabavo in odpošiljanje drv.

Naši izseljenci v Kanadi. Ameriški listi poročajo, da se nahaja v Kanadski v severni Ameriki okrog 12.000 naših ljudi, raztresenih od Tihega do Atlantskega oceana. V britanski Kolumbiji delajo večinoma v rudnikih, dalje se bavijo z ribarstvom, velik del pa je poljedelcev ali farmerjev. Med izseljenci je mnogo takih, ki čakajo na kako ugodno priliko, da se pretihotapijo v Združene države, kljub slabim izkušnjam, katere so drugi pri takih poiskusih doživeli.

Borza: Curih: Beograd 9.05, Berlin 1.2260, Newyork 515.10, London 25.005, Pariz 24.30, Milan 18.87, Praga 12.25, Budimpešta 0.007235, Bukarešta 2.65, Sofija 3.70, Varšava 98.375, Dunaj 72.475.

Poslanci Jugoslov. kluba za železničarje.

Spomenica glede sprevodnikov-vlakovodij.

Sprevodniki-vlakovodje direkcije držav. železnic v Ljubljani, ki so položili izpite za vlakovodje v času do uveljavljenja zakona o drž. prometnem osobju prosijo, da se jim omogoči napredovanje v kategorijo III činovnikov kot nadsprevodnikom in sicer iz sledečih razlogov:

Prevedbena komisija je povodom prevedbe prevedla vse nadsprevodnike v III. kategorijo činovnikov, ne oziraje se na to, ali imajo v členu 8 zakona o drž. prometnem osobju predpisano šolsko izobrazbo, upoštevajoč le njih strokovno usposobljenost.

Tudi v prvem odstavku omenjeni sprevodniki-vlakovodje so položili vse predpisane strokovne izpite že pred uveljavljenjem novega zakona ter so si tako po do takrat veljavnih predpisih zasigurali brez nadaljnjega napredovanja v kategorijo nadsprevodnikov (to je današnja III. kategorija činovnikov).

Ker novi zakon predpisuje za vlakovodje spremno osobje za ustavitev v III. kategorijo činovnikov 4, oziroma 2 razreda srednje ali te enakovredne šole, prizadeti pa v pretežni večini teh nimajo, dasi so opravljali in še opravljajo službo, ki je po položenem strokovnem izpitu za to kategorijo predpisana, že po 6 do 7 let, se čutijo vsled odredb novega zakona v svojih že leta in leta zagarantiranih pravicah silno zapostavljene in gmotno oškodovane, ker jim z zahtevo po šolski izobrazbi odvzema možnost napredovanja v status III, oziroma v kategorijo nadsprevodnikov.

Omenjeno osobje je upravičeno trdno prepričano, da niti novi zakon o drž. prometnem osobju, niti ministrstvo saobračaja nima namena, osobja, ki si je po star. zakonu pridobilo možnost in pravice na podlagi starih predpisov in izpitov doseči višji čin, oškodovati na njegovi že poprej zasigurani eksistenci.

Nadalje bi si prizadeti vlakovodje dovolili naslov opozoriti na dejstvo, da ako bi dosedanji vlakovodje, ki nimajo šolske izobrazbe, predpisane v novem zakonu, ostali v I. kategoriji zvaničnikov, bi po našem mnenju služba neizmerno trpela, to za vsled tega, ker je služba vlakovodje pač najtežja in najodgovornejša pri vlakospremnem osobju že radi ugleda in odgovornosti, ki jo ima vlakovodja napram svojemu podrejenemu osobju. Ti so pa v istem, oziroma višjem činu z enakimi prejemki kot vlakovodja, ter bo radi tega ugled in službena disciplina silno zrahljana.

Prizadeti vlakovodje vsekakor priznavajo, da bodo uslužbenci, ki bi se javili, oziroma položili strokovni izpit za vlakovodje po uveljavljenju novega zakona, to je po 1. oktobru 1923, morali zadostiti predpisom novega zakona, ravno tako pa so uverjeni, da bo visoki naslov uslužbencem, ki so predpisom starega zakona že pred leti zadostili in se tekom let strokovno in praktično popolnoma usposobili, dobrohotno njih položaj upošteval in prošnji, ki je za železniško upravo kot za prizadeto osobje vseskozi upravičena, blagohotno ugodil.

Upamo, da se bo povodom revizije zakona o drž. prometnem osobju postavila uprava na stališče, da odločuje pri eksekutivni službi strokovna izobrazba ter da se čl. 8 zakona o drž. prometnem osobju spremeni v toliko, da se črta sedaj zahtevana4, oziroma 2 razreda srednje šole.«

— — —

Ravnokar navedeno spomenico je v imenu Jugoslov. kluba predložil železniškemu ministru g. poslanec Franjo Ž e b o t in prosil g. ministra, naj upošteva razloge sprevodnikov-vlakovodij. Odgovor g. ministra bomo takoj objavili.

Za postajne paznike v Sloveniji.

Odsek postajnih paznikov prosi, da se jim popravi krivica, katera se jim je zgodila ob času prevedbe, ker niso bili prevedeni v I. kategorijo zvaničnikov, kakor jih zakon in uredba drž. prometnega osobja uvršča.

V smislu čl. 201 zakona in tolmačenja ministrstva pravde št. 70753 od 14. 12. 1923 M. S. 34668-23 pri razvrščanju zvaničnikov in služiteljev šolska izobrazba ne pride v poštev.

Uredba o razvrščanju drž. prometnega osobja po čl. 1, točka e) in g), uvršča postajne paznike v I. kategorijo zvaničnikov, uredba jih imenuje nadziratelje postaj (nadzornici stanica, popreje: Stations-Aufseher).

Če opravljajo postajni pazniki službo blagajnika, kalkulanta, računovodstva in druge odgovorne pisarniške posle, v splošnem nadomestujejo uradnike, morajo imeti najmanj toliko šolske in strokovne izobrazbe in kvalifikacije, kakor vlakovodje, prometni nadziratelji in magacinerji, kateri so prišli večinoma v III. kategorijo uradnikov.

1. Na podlagi teh razlogov naj se jim vpošteva njihova uporabnost v službi in strokovni izpiti, katere so napravili na podlagi dosedanjih predpisov, da se jih naknadno uvrsti v I. kategorijo zvaničnikov.

2. Direkcija naj jih prekategorira kot postaj. nadzira telje, kakor je to v uredbi dr. prometnega osobja razvidno oziroma razvrščeno in da se jim podeli obleka v isti obliki, kakor drugim nadziratelјem.

3. Da se jih uvede v eksekutivno službo in se jim pripoznajo vsa leta, katera so jim bila odvzeta ob času prevedbe in katera jim je bivša južna železnica pripoznala za napredovanje in v pokojnino.

V upu in nadi, da se jim njihove zahteve in prošnje čimpreje ugodno rešijo, beležimo . . .«

— — —

Radi navedenih krivic, katere trpijo postajni pazniki, je stavil g. Ž e b o t železniškemu ministru sledeče vprašanje:

Iz navedene vloge je jasno razvidno, da se omenjenim postajnim paznikom godi velika krivica. Dovoljujem si Vas, g. minister, vprašati:

Ali ste voljni čimprej ugoditi vlogi postajnih paznikov in odrediti, da se jih prevede v kategorije, v koje spadajo po določilih zakona.

Ker je zadeva nujna in gre za pravico in ob enem za zboljšanje položaja postajnih paznikov, prosim za pismen odgovor.

Beograd, 21. julija 1925.

Z izrazom osobitega spoštovanja:

Franjo Žebot, nar. posl.

Nov vozni red

veljaven od dne 5. junija 1925, je izšel ter se dobiva v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena je komadu D 1.50.

Iz Maribora.

Vprašanje na ravnatelja poštne direkcije v Ljubljani.

Dovoljujemo si gospodu ravnatelju staviti sledeče vprašanje:

Ali Vam je znano, da se je »Ilustrovani list«, ki izhaja v Beogradu, tiskal več let na Dunaju? Ali Vam je znano, da se je vsa naklada lista, ki znaša okoli 20.000 izvodov, pošiljala vsa leta kot brzovozno tovorno blago iz Dunaja v Maribor? Ste-li gospod ravnatelj poučeni o tem, kako se je »Ilustrovani list« v Mariboru ekspediral v posamezne kraje naše države? Morda Vam je tudi znano, kdo je (na kolodvorski pošti v Mariboru) organiziral čudno ekspedicijo »Ilustrovanega lista«?

Na ta vprašanja želimo, da nam gospod ravnatelj pošte odgovori.

V Mariboru se javno govori, da so v to afero zapleteni odlični pristaši samostalno demokratske stranke. Jasno se razpravlja o nagradah, katere je izplačevalo upravništvo in lastništvo »Ilustrovanega lista« v Beogradu.

Nam je znano, da se je v tej aferi pričela tajna preiskava. Poučeni smo tudi v podrobnostih te preiskave. A slišijo se glasovi, da iz »cele stvari ne bo nič.«

Da sloves o poštenosti naše poštne uprave ne bo padel, je neobhodno potrebno, da se vsa zadeva natančno pojasni, ker bi sicer bili primorani to afero na drug način spraviti naprej.

Zakaj imamo zakone in pravilnike o izvrševanju zakonov? Menda le za to, da se izvršujejo! Podpisana podružnica je doznala, da je dobila M. Volgruber iz Maribora, Trubarjeva ulica 7, koncesijo za posredovanje služb v Mariboru, Slovenska ulica št. 16, in sicer po odloku velikega župana v Mariboru, z dne 15. t. m. štev. 291-2. Kakor stoji v odloku, ozir. dopisu, je proti temu ugovarjala državna borza dela v Mariboru, ki bo pač najbolje vedela ali so sploh potrebne in umestne nove posredovalnice ali bolje izkoriščevalnice, ker je v Mariboru za posredovanje služb dovolj preskrbljeno in pač ni nobene krajevne potrebe. S posredovanjem služb in dela se bavijo v Mariboru v prvi vrsti državna borza dela, ki pod vodstvom svojega agilnega šefa v splošno zadovoljnost opravlja svoje delo, dalje društvo »Marijanišče«, Poselska zveza, kakor tudi vse strokovne zadruge, odn. organizacije. Tako je v tem oziru preskrbljeno popolnoma dovolj. Mestni svet mariborski, pa je podal izjavo, da je krajevna potreba za zaprošeno obrt. Dolžnost mestnega sveta bi pač bila, da za to povpraša za mnenje faktorje, ki pridejo pri tem v poštev. Čl. 105. zakona o zaščiti delavcev govori pač dovolj jasno, da se koncesije za profesijonalne posredovalnice ne smejo več izdajati v krajih, kjer poslujejo državne borze dela. Delavci, to je delojemalci morajo plačevati pri prof. posredovalnicah gotove pristojbine, ki baš niti niso tako malenkostne, dočim je povsod drugod posredovanje brezplačno. Mnogokrat pa se pripete tudi zlorabe, zlasti s trgovanjem in zapeljevanjem žensk. Najmanj pa se je upošteval člen 18 zakona o začasni pomoči invalidom z dne 28. decembra 1921, (Uradni list št. 14 z dne 14. februarja 192), niti dolčba člena 64 pravilnika za izvrešvanje zakona o začasni pomoči invalidom z dne 4. avgusta 1922, kjer je jasno povedano, da morajo vsa državna oblastva in vse državne naprave, ki so v svojem področju upravičene podeljevati razne koncesije, predno podele posamezne koncesije, stopiti v stik z invalidskimi organizacijami. Imenovani člen točno pove, da gre pri podeljevanju raznih koncesij v prvi vrsti pravica invalidskim organizacijam, kar pa se v zgoraj navedenem slučaju ni upoštevalo. Zato se naj podeljena koncesija takoj prekliče in ker sploh ni krajevne potrebe v Mariboru, ter nasprotuje zakonskim določilom, sploh ne podeli nikomur. Želeli bi, da se ta naš protest uvažuje v zgoraj navedenem slučaju, pa tudi pri nadaljnih prošnjah za različne koncesije, v prvi vrsti gostilniške, ki se kaj rade podeljujejo na škodo in propast našega naroda, da bo vsaj udruženje imelo priliko izreči svoj veto proti vedno novim in nepotrebnim gostilnam, če se že drugi, v to poklicani, v tem važnem oziru tako malo ali nič ne brigajo. Dobrobit splošnosti je pač vsekakor bolj uvaževanja vreden, kot pa koristi posameznika. Za udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor: Anton Krepek, predsednik, Martin Pravdič, tajnik.

Visok obisk v Mariboru. Zadnjo soboto popoldne je na svojem potovanju obiskal samostan mariborskih oo. frančiškanov frančiškanski general iz Rima g. Bernardin Klumper. Gospod general je rodom iz Holandije. Iz Maribora se je odpeljal na Madžarsko.

Seja načelstva JSZ in gg. referentov na Delavski dnevu se vrši jutri, torek, dne 28. julija ob 8. uri v pisarni JSZ. Prosimo zanesljive udeležbe. Tajnik.

Ljudski oder v Mariboru. V torek, dne 28. t. m. ob 20. uri je izredni sestanek v društveni sobi, Koroška cesta 1. Nujna zadeva je na dnevnem redu. Istočasno bo tudi poslovilni večer tov. artističnega vodje, ki odhaja k vojakom. Prosimo, da se sestanka udeleže celokupno članstvo točno ob napovedani uri. Vabljeni pa so tudi prijatelje naše organizacije. Uprava.

Na glavnem kolodvoru v Mariboru niso nikdar odprta pri izhodu na cesto obojna vrata. Zakaj se to ne stori ni umevno, osobito, če se opazuje, kako se gnetejo potniki po ozkem izhodu do vratarja in pri samo enodelno odprtih vratih na cesto. Prosimo odpomoči! — Več potnikov.

Ogenj v Studencih pri Mariboru. Zadnji petek zvečer so opazili pri pekarni Mulec v Studencih požar, ki bi bil lahko postal katastrofalen za celo Mulečevo hišo in okolico. Vnelo se je leseno tramovje krog dimnika in začelo počasi tleti. V hiši so že nekaj časa vohali ne-

kak smrad po tlečem lesu, a nikdo ni slutil, da gre za v zidu nevarno tleče tramovje, raz katerega je odpadel omet in se je užgalo od vročine v dimniku. V petek zvečer pa se je vnelo tleče tramovje s plamenom. Na lice nesreče je pribrzela požarna bramba iz Studencev, ki je ogenj pogasila ter preprečila veliko nesrečo. Slučaj požara v Mulečevi pekarni je za las sličen onemu, ki je bil lansko leto v mariborski škofijski palači.

Znižanje krušnih cen v Mariboru. Predsednik zadruge pekovskih mojstrov v Mariboru nas naproša za sledečo objavo: Včeraj, nedeljo se je vršilo zborovanje članov zadruge mariborskih pekovskih mojstrov, ki so sklenili sporazumno z zastopniki oblasti, da se bodo zni žale od dne 29. t. m. zjutraj cene kruhu in pecivu takole: 1 kg črnega kruha bo stal 6 D, 1 kg belega 7 D in žemlja, ki bo tehtala 5 dkg bo stala 50 para.

Grajsko klet je danes prevzel zopet nazaj njen prvi lastnik in ustanovitelj, vinotržec g. Gjuro Valjak. Z ozirom, da namerava restavracijo renovirati in izvesti nekatera popravila, ostane podjetje nekaj časa zaprto in se bo otvoritev iste posebej nazanila.

Mestno kopališče ostane tekoči teden radi snaženja parnega kotla zaprto.

Podružniški odbor je v svoji seji dne 21. t. m. podelil naslednjim svojim članom denarne podpore: Šorl F., Tezno 150 D, Sovič A., Maribor 150 D, Švan Ivan, Studenci 100 D, Kokolj A., Maribor 100 D, Partlič I., Hoče 50 D, March A., Slivnica 50 D. Razen tega so dobili na predlog podr. odbora od izvrševalnega odbora: Celcer I., Studenci 250 D, Zorec F., Maribor 200 D, Senekovič J., Maribor 200 D, Pivec F., Zg. Žerjavci 150 D inn Kezer R., Maribor 150 D. Za podružnico: A. Krepek, predsednik, M. Pravdič, tajnik.

Bogati ljudje potujejo v vročih poletnih tednih na morje, ker se jim dopade prijetna vožnja po morski gladini. Kdor pa nima toliko denarja, bo se v nedeljo, dne 2. avgusta peljal na »Zarjino« veselico čez brod v Melju, da bo vsaj za kratek čas užival prijetnosti morske vožnje.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

34

Ob devetih sta odšla Luiza in Franco brez luči iz hiše, zavila sta na desno, ter prav počasi in tiho šla skozi temno vas. Dospela sta do jasnega in vetrovnega ovinka, do katerega prihaja zamolklo šumenje reke S. Mamette. Stopila sta v senco orehov Loocha, ki so razširjali močen vonj. Malo preje, preden sta dospela do pokopališča, je Luiza s tihim glasom vprašala moža: »Ali ne veš ničesar iz Cressogna?« Vsaj deloma bi ji rad prikril resnico, pa ni mogel. Povedal je, da mu je stara mati vrnila njegov listek. Luiza je hotela vedeti, ali je stara mati pisala stricu vsaj eno besedo sožalja. Francov »ne« je bil tako negotov, skoraj trepetajoč, da se je zbudila v Luizi, sicer ne takoj, pač pa po nekaj korakih sumnja; hipoma je obstala in se oprijela moževe roke. Še preden pa je odprla usta, jo je Franco razumel in jo objel, kakor je objel strica, a še bolj silno, ter ji rekel, naj vzame njegovo srce, njegovo dušo, njegovo življenje in naj ne išče ničesar drugega na svetu. In čutil je, kako je vsa trepetala v njegovih rokah. In nobene besede ni več spregovorila o tem, ne tedaj, ne pozneje. Ob ograji pokopališča sta skupaj pokleknila. Franco je molil z vso silo svoje vere. Luiza pa je s hrepenečimi očmi prodrla skozi prekopano zemljo ob vhodu, skozi krsto in se v duhu zagledala v nežni in resni materin obraz. Samo v duhu, toda v tako silni strasti, da je tresla ograjo, se je sklonila, pritisnila svoje ustnice na ustnice mrtve matere ter začutila silo ljubezni, ki je bila močnejša kakor vse žalitve in vse sovražne nizkotnosti sveta.

Proti enajsti uri se je s težavo ločila od tam. Ko je sila počasi ob strani svojega moža po opolzki posuti stezi navzdol, ji je nenadoma stopila pred oči slika bližnjega srečanja z markizo. Vstavila se je, se vzravnala in stisnila pesti. In njeni lepi, razumni obraz je žarel v takem srdu, da bi se, če bi v tem trenutku v resnici videla, v resnici srečala staro gospo s kamenitim srcem, brez nadaljnega ne uklonila, ne prestrašila, temveč postavila v bran.

DRUGI DEL.

I. poglavje.

Ribiči.

Doktor Franc Zerboli, c. kr. komisar iz Porlezze, se je izkrcal 10. septembra 1854 pri c. k. carinarnici v Orii. Solnce, prav cesarsko in kraljevo v svojem sijaju, je baš vzšlo izza mogočne utrdbe Galbige. Zlatilo je s svojimi žarki rožnato hišico carinarnice. Obsevalo oleandre in fižol gospe Pepine Bianconi ter naznanja njenemu možu, gospodu Carlu Bianconiju, da je po predpisih čas, da gre v urad. Bianconi je bil oni carinik, ki so mu note smrdele po zaroti. Bianconi, ki ga je žena imenovala »moj Carlascia«, in ljudstvo »Biancon«, je bil velik človek, debel in okoren, z obrito brado in s sivimi brki. Imel je dvoje izbuljenih, ugaslih oči, kakor zvest ovčarski pes. Prišel je nasproti, da sprejme drugo c. kr. obrito brado višjega razreda. Nista si bila podobna v ničemer drugem kakor v avstrijski golobradatosti. Zerboli, črnooblečen in orokovičen, je bil majhen in čokat. Na rumenkastem obrazu, na katerem se je bleščalo dvoje zasmehljivih in zaničljivih oči, je imel kakor prilepljene, svetle brke. Lasje so mu rastli tako nizko na čelo, da jih je majhen del navadno bril, in mala senca, ki je pri tem ostala, mu je dala skoraj živalski izraz. Imel je gibčno telo, oči in jezik. Govoril je nosljajočo italijanščino, nekoliko trentinsko narečje, z lahkotno vljudnostjo. Rekel je cariniku, da ima sejo občinskega sveta na Castellu. Prišel pa je raje tako zgodaj, da bo šel v hladu tja iz Orie, namesto iz Casarica ali Albogasia. In tako ima tudi priliko, da pozdravi gospoda carinika.

Zvesti hlapec ni takoj razumel, da tiči za tem še drug namen. Z vdanimi frazami in bedastim smehljajem se je zahvaljeval. Mel si je roke in ponudil gostu kavo, mleko, jajca in sveži zrak na vrtu. Ta je sprejel kavo, odklonil pa je sveži zrak na ta način, da je odkimal z glavo ter ostro in pomembno pogledal, tako da je Carlascia, ki je klical gori proti stopnjicam »Pepina! Kavo!« peljal gospoda komisarja v pisarno. Tu se je čutil z ozirom na svojo dvojnato naravo izpremenjenega iz carinika v policijskega agenta. Stal je z vdanim srcem in resnim obrazom, kakor da bi bil navzoč sam presvetli vladar. Ta pisarna je bila zaduhla luknja v pritličju, z dvema zamreženimi oknoma, preprosta okužena celica, v kateri je že smrdelo po veliki monarhiji. Komisar je sedel na stol sredi sobe, pogledal zaprta vrata, ki vodijo od pristanišča do predsobe. Vrata, ki vodijo iz predsobe v pisarno, so na njegovo povelje ostala odprta.

»Govorite mi o Gospodu Maironiju«, je rekel.

»Stalno pod nadzorstvom«, je odgovoril Biancon. Nato je nadaljeval v svoji italijanščini iz Porte Tose: »Sicer pa, čakajte, tu imam skoraj končano poročilo.« Začel je stikati in brskati med papirjem ter iskal poročilo in očala.

»Boste že poslali, boste že poslali«, je rekel komisar, ki ni mnogo pričakoval od pisanja tega tepca.

»Medtem pa govorite, povejte!«

»Vedno ima kake slabe namene, to je bilo itak vedno znano«, je začel zgovorni carinik, »in sedaj se to tudi vidi. Začel je namreč nositi brado, veste to brado, to bradico, to umazanijo, to ostudnost . . .«

(Dalje prihodnjič.)

Kdor bi rad hitro kako zemljišče kupil ali prodal, vzel v zakup ali najem, ali dobil hipotečno posojilo, naj se posluži tozadevno oblastno koncesijonirane posredovalnice Anton Sikošek v Gornji Radgoni, Spodnji Gris št. 14. 336 3—1

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Santo-Ledovski-Šimek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Razstava 1924. Vsled konzorcija Ambrožič-Kenda prizadeti izvolijo natančne podatke zaupati: »Marstanu«, Maribor, Rotovški trg 1. 339 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Brezplacen pouk!

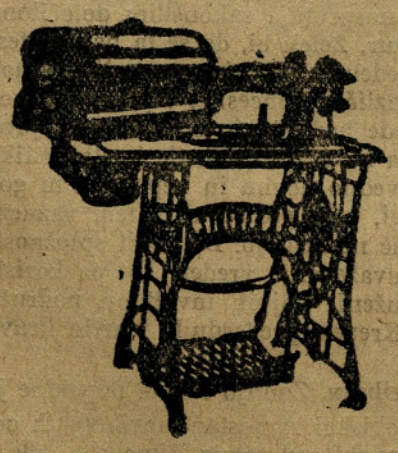

15 letno jamstvo!

Najpopolnejši

Stoewer šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6 r. z. z n. z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Somišljeniki, širite naše liste!

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Jugoslavija). Telefon interurban Podnart. Brzojavke: Zadruga Kropa.

Žeblji za normalne in ozkotirne železnice, žeblji za ladje, črni ali pocinkani, žeblji za zgradbe, les i. t. d., žeblji za čevlje, Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločenino, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Januš Golec. Izdaja konzorcij »Naše Straže«.